

Módy melodickéj molovej stupnice – prehľad, prstoklady

Módy melodickéj molovej stupnice podobne ako módy durovej stupnice patria k základnému tónovému materiálu jazzu. Ich zloženie a charakteristické intervaly predurčujú tieto stupnice na vyjadrenie akordov obsahujúcich špecifické intervaly.

- 1, C D Eb F G A H C – Jazz minor (melodická mol)
- 2, D Eb F G A H C D – Dorian 2^b
- 3, Eb F G A H C D Eb – Lydian Augmented
- 4, F G A H C D Eb F – Lydian Dominant
- 5, G A H C D Eb F G – Mixolydian 6^b
- 6, A H C D Eb F G A – Locrian 2[♯]
- 7, H C D Eb F G A H – Super locrian (alterovaná)

módy melodickéj mol stupnice

mód od základného tónu C

- 1, C melodická mol – intervaly **1 2 3^b 4 5 6 7**, akord **Cmmaj7**
Cm6

C melodic minor

- 2, D dorian 2^b – intervaly **1 2^b 3^b 4 5 6 7^b**, akord **Cm/D, D7sus4(9^b)**

C dorian 2^b

Obraty septakordov – vrchné 4 struny

Obraty septakordov na vrchných 4 strunách (e h g d) sú veľmi užitočné hmaty využívané v jazzových sprievodoch, ale napríklad aj vo funky-rytmizovaných akordických postupoch.

Hmaty uvedené v tejto lekcii sú odvodené z Drop III voicingov septakordov, basový tón akordu je však prenesený o dve oktávy vyššie. V tomto prípade používame akordy ako súzvuky bez basového tónu v najnižšom hlase. Predpokladáme, že basový tón je hraný iným nástrojom. Rovnako užitočné sú tieto hmaty pri harmonizácii melódií.

Pr. Obraty septakordov na vrchných 4 strunách odvodené prenesením basového hlasu Drop III voicingu na strunu e1.

Pr. Kompletný prehľad hmatov obratov septakordov (štvorzvukov) na vrchných 4 strunách e h g d (celkovo 60 hmatov).

C-6

C-7

C-maj7

3 5 8 11 | 3 6 8 11 | 3 7 8 11
 1 4 8 10 | 1 4 8 11 | 1 4 8 12
 2 5 8 12 | 3 5 8 12 | 4 5 8 12
 1 5 7 10 | 1 5 8 10 | 1 5 9 10

C75b

C7sus4

C7sus2

2 6 8 12 | 3 6 8 13 | 3 6 8 10
 1 5 7 11 | 1 6 8 11 | 1 3 8 11
 3 5 9 11 | 3 5 10 12 | 3 5 7 12
 2 4 8 10 | 3 5 8 10 | 0 5 8 10

C75#

Cmaj75#

Cmaj75b

4 6 8 12 | 4 7 8 12 | 2 7 8 12
 1 5 9 11 | 1 5 9 12 | 1 5 7 12
 3 5 9 13 | 4 5 9 13 | 4 5 9 11
 2 6 8 10 | 2 6 9 10 | 2 4 9 10

Cdim7

C-75b

C-maj75b

2 5 8 11 | 2 6 8 11 | 2 7 8 11
 1 4 7 10 | 1 4 7 11 | 1 4 7 12
 2 5 8 11 | 3 5 8 11 | 4 5 8 11
 1 4 7 10 | 1 4 8 10 | 1 4 9 10

Doplnením základného tónu ku guide tones (3, 7) získame septakordy v trojzvukoch (1,3,7), ktoré sa bežne využívajú v swingových sprievodoch. Sú obľúbené pre svoju zvukovú otvorenosť a zároveň jasnú harmonickú vyjadrovaciu schopnosť.

Pr. Septakordy v trojzvukoch (1 3 7) – základný tón + tercia a septima

Cmaj7   C7   C-7   Cmaj7   C7   C-7

T	4	3	3	9	9	8
A	4	2	1	9	8	8
B	3	3	3	8	8	8

Cmaj7   C7   C-7   Cmaj7   C7   C-7

T	4			5	5	4
A	4	8	8	4	3	3
B	8	7	6	3	3	3

Znížením septimy na sextu získame akordy kategórie 6, resp. mol6. Zvýšením základného tónu v dominantnom septakorde (C7) získame zmenšený septakord (C#dim7)

C6   C6   C-6   C-6   C#dim7   C#dim7

T	4	5	4	3	5
A	2	2	2	3	3
B	3	3	3	4	4

C6   C6   C-6   C-6   C#dim7   C#dim7

T		9		8	9
A	7	7	7	8	8
B	8	8	8	9	9

Tetrachordy sú štvortónové skupiny tónov v rozsahu kvarty (s celotónovou alebo poltónovou , prípadne 1a pol tónovou vzdialenosťou), ktorých uplatnenie nachádzame už v starogréckej hudbe. Stupnice v tej dobe boli tvorené dvoma zostupnými tetrachordmi. Podobný princíp tvorenia stupníc môžeme uplatniť aj v jazze. Rozdelením stupnice na dva tetrachordy získame okrem veľkej variability možných stupnicových kombinácií aj prehľadnejšiu orientáciu na hmatníku gitary. Budeme pracovať so 6 najzákladnejšími tetrachordmi rôznym zložením poltónov a celých tónov (1 = poltón, 2 = dva poltóny, 3 = 3 poltóny)

Tetrachord: durový   molový   frýgický   lýdický   harmonický   balkánsky

2 2 1   2 1 2   1 2 2   2 2 2   1 3 1   1 2 1

Pr. Stupnica C mol melodická rozdelená na 2 tetrachordy (molový a durový) vzdialené o čistú kvintu. (C mol tetrachord + G dur tetrachord)

mol   dur   mol   dur

Tabuľka najpoužívanejší stupníc vytvorených pomocou tetrachordov

Tetrachordy	Stupnica
Cdur + Gdur	C durová
Cdur + Gmol	C mixolýdická
Cdur + Gfrýg	C dur melodická
Cdur + Gharm	C dur harmonická
Cmol + Gdur	C mol melodická
Cmol + Gmol	C dórska
Cmol + Gfrýg	C mol prirodzená
Cmol + Gharm	C mol harmonická
Cfrýg + Gfrýg	C frýgická
Cfrýg + Gb frýg	C lokrická
Clýd + Gmol	C lyd 7b
Clýd + Gb mol	C lyd #5
Clýd + Gb lýd	C celotónová
Cmol + Gb mol	C zmenšená
Cbalk + Gb lýd	C alterovaná

Akordické substitúcie - arpeggiá

Stupnice a akordy v jazzovej improvizácii tvoria neoddeliteľnú súčasť, akoby dve strany jednej mince. Najbežnejšie akordické stupnice sme si opísali v kapitolách módy durovej a melodickéj molovej stupnice.

V jazzovej improvizácii sa bežne využíva možnosť substitúcií, kedy na určitý akord použijeme inú stupnicu alebo arpeggio. Ich kombináciou dosiahneme zvýraznenie doškálnych, či nedoškálnych tenzií.

Na klavíri napr. zahráme v ľavej ruke akord Cmaj7, v pravej ruke akord F#m75b. Na gitare spojíme tieto dva súzvuky do jednej melodickéj línie, ktorej výslednicou je tenziami zahustené arpeggio, resp. súzvuk.

Príklad použitia:

$$\text{Cmaj7} + \text{F}\#\text{-75b} = \text{Cmaj713}\#\text{11}$$

Najbežnejšie substitúcie tónického durového akordu:

Akord	Substitúcia/stupeň	Výsledný akord
Cmaj7	E-7 arp (III-7)	Cmaj9
	A-7 arp (VI-7)	C6
	Gmaj7 arp (Vmaj7)	Cma7#11
	H-7 arp (VII-7)	Cma769#11
	D, D7 arp (II, II7)	Cma769#11
	F#-75b arp (IV# -75b)	Cmaj713 #11

Najbežnejšie substitúcie molového akordu:

Akord	Substitúcia/stupeň	Výsledný akord
Cm7	Ebmaj7 arp (IIIbmaj7)	Cm9
	Gm7 arp (V-7)	Cm9
	Bbmaj7 arp (VIIbmaj7)	Cm9 11 13
	Dm7 arp (IIIm7)	Cm9 11 13
	F7 arp (IV7)	Cm7 11 13
	Am75b arp (VIIm75b)	Cm7 13